

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

*ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal*

№4

2025
APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

РЭУ.РФ
Российский экономический университет
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

*Elektron nashr,
850 sahifa, aprel, 2025-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

TAHRIR HAY'ATI:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

*ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal*

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modelashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti

08.00.01 - Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 - Makroiqtisodiyot
08.00.03 - Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 - Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 - Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 - Ekonometrika va statistika
08.00.07 - Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 - Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 - Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 - Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 - Marketing
08.00.12 - Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 - Menejment
08.00.14 - Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 - Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 - Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 - Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan
"Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan
milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha
"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

M u a s s i s: "Tadbirkor va ishbiarmon" MChJ

H a m k o r l a r i m i z:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

Роль искусственного интеллекта в управлении финансовым потенциалом предприятий.....	10
Юсупов Файзулла Якубович	
Erkin iqtisodiy zonalar faoliyatini moliyaviy vositalar orqali takomillashtirish: "Navoiy" EIZ misolida.....	20
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Davlat xaridlari jarayonini boshqarish va nazorat qilishning muhim jihatlari.....	26
Xodjamqulov Shahboz Sherali o'g'li	
Oliy ta'lim tizimini baholash: milliy model va global standartlar.....	31
Hakimov Hakimjon Abdullo o'g'li, Hakimova Gulnoza Abdulloyevna	
Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirishda xorij tajribasi.....	37
Qodirov Iskandar Alisher o'g'li	
Механизмы адаптации рынка труда к новой модели экономического роста: теория, практика и цифровые решения.....	41
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
Xorazm viloyati eksport strategiyasini takomillashtirishning iqtisodiy va ijtimoiy ta'sirlari.....	50
Fozil Xolmurotov	
Suv resurslarini tejashda aqli sug'orish tizimlarining ahamiyati.....	62
Abdullayev.A., Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
To'qimachilik va tikuv-trikotaj sanoati raqobatbardoshligini oshirishning marketing vositalari.....	68
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
The current state and development trends of innovative activity in agriculture.....	72
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Методология оценки инновационной деятельности.....	78
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil iqtisodiy o'sishda raqamli iqtisodiyot va tadbirkorlikning integratsiyalashuvi.....	86
Xodjamov Asliddin O'ktam o'g'li, Maqsudov Bunyod Abdusamat o'g'li	
Tijorat banklari aktivlarini diversifikatsiya qilish yo'llari tahlili.....	92
Abdurazzoqov Abdualim Abdujabbor o'g'li	
Направления повышения эффективности средств, направляемых на обеспечение занятости населения и сокращение бедности.....	97
Маликов Аuezхан Жорабекович	
O'zbekiston uy xo'jaliklarining farovonlik koeffitsiyenti: blackorby va donaldson yondashuvi asosida tahlili.....	106
Boltayeva Dilafza Jumaqulovna	
O'zbekistonda aholi jon boshiga asosiy kapitalga investitsiyalarning o'zgarish dinamikasi.....	114
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish sharoitida barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash, davlat iqtisodiy siyosatini takomillashtirish va sirkulyar iqtisodiyot tamoyillarini joriy etishning samaradorligini oshirish yo'llari.....	123
Muratbaeva Eleonora Muxamedjan qizi, Saifnazarov Ismoil Saifnazarovich	
Yangi o'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanish tendensiyalari.....	132
Tojiyev Javlonbek Rustamovich	

Mulkchilik shakliga ko'ra tijorat banklarida depozitlarining amaldagi holati tahlili	138
Allaberganov Sirojali Saxatovich	
Bandlikni ta'minlashda moliyaviy mexanizmlarning o'rni va ahamiyati	151
Karimjonov Muhammadrasul To'liqinjon o'g'li	
Mustaqil direktorlar ulushi, nomoliyaviy axborotlarning oshkor qilinishi va dividend siyosatining kapital qiymatga kompleks ta'siri	159
Urinov Bobur Nasilloevich	
Turizm orqali ish o'rinlarini yaratish va bandlik muammosini kamaytirish imkoniyatlari	167
Kaxramanova Sevda Shamsiddin qizi	
Kam quvvatli gidroelektr stansiya uchun mos bo'lgan invertor, reduktor, akkumulyator va generatorni tanlash	173
Xamrayev Og'abek Oybek o'g'li, Davletov I.Y.	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sanoat tarmoqlarini ijtimoiy va iqtisodiy jarayonlarini rivojlantirishning ilmiy-uslubiy asoslari	182
Ibragimova Gulnoza Sayidmuradovna	
Terminologiya va ilmiy terminologiya xususida	188
Ruziyeva Gulnoz Temirqulovna	
O'zbekiston Respublikasida innovatsiyalarni tashkil etish va moliyalashtirish yo'llari	192
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Bazalt chiqindi toshqol asosidagi kam suv talabchan sementlarning samaradorligini oshirish	197
Babayev Sultonbek Sunnat o'g'li	
Qashqadaryo qayta tiklanuvchi energiya manbalarining samaradorligini turli yondashuv asosida baholash	203
Omonova Sitara Zafar qizi, Utayev Sobir Achilovich	
Tilshunoslikning mexanika muhandisligi terminlari xususida	208
Mansurova Nafisa Qamariddinovna	
"Chizma geometriya va perspektiva" fanining arxitektura bilimlari tizimidagi roli	213
Yusubjonov Jonibek Farxod o'g'li	
Geodezik plan olishning avtomatlashgan usullari	219
Mamajonova Nodira Alisher qizi	
Zamonaviy arxitektura interyer dizaynida milliy grixva islomiy naqshlar uyg'unligi	225
Qo'chqarov Baxodir O'lmasovich	
Qurilishda mehnat unumdorligini oshirish va uni prognozlashning nazariy asoslari	230
Abduvaliyev Bekzod Muhiddin o'g'li	
Qishloq aholi hududlaridagi zamonaviy innovatsion o'zgarishlarining o'rta ta'lim maktablari tuzilishidagi ta'siri	235
Abdurahmonov Olimjon Obboqul o'g'li	
Seysmik hududlarda qurilish konstruksiyalarini to'g'ri tanlash	241
Egamberdiyeva Shaxnoza Abdurashidovna	
Arixiy yodgorliklarning me'moriy-rejaviy, konstruktiv va badiiy bezak yechimlari	251
Sotvoldiyev Azamatjon Akramjon o'g'li	
Xitoy va O'zbekiston tajribasi asosida soliq to'lovchilar reytingi tizimi orqali fiskal intizomni mustahkamlash	255
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	
Turizmga investitsiyalar iqtisodiyotimizga ijobiy ta'siri etuvchi omillari sifatida	268
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Tursunov Qosimbek Nodirovich	

Problems of determining the informativeness of input and output parameters in object management	275
Turapov Ulugbek Urazkulovich	
Tijorat banklari faoliyatiga foiz riskining ta'siri: ilmiy-nazariy asoslar va amaliyot tahlili	280
Turdiyev Abdulhakim Qulbazarovich	
Zamonaviy moy filtrlarining dvigatel ishlash resursini oshirishiga ta'siri.....	290
Mirzakarimov Rustambek Xusanboy o'g'li	
Qayta tiklanadigan energiya manbalari: zamonaviy global tendensiyalar va O'zbekiston uchun perspektivlar	295
Bozarov Elyor Boboqulovich, Rustamova Sarvinoz Azizbek qizi	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda investitsiyaning ahamiyati.....	300
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
Strengthening and enhancing the export potential of industrial enterprises for sustainable growth.....	305
Researcher of Tashkent State University of Economics	
Davlat tashkilotlarining bitiruvchilarga bo'lgan ehtiyoji va talablari.....	310
Daminova Barno Esanovna, Bozorova Irina Jumanazarovna, Pardayeva Muqaddas Zafar qizi	
Erkin iqtisodiy hududlar soliq rejimlarini takomillashtirishning xorij tajribasi.....	320
Boltayev Jo'rabek Yusofovich	
Tabiiy va sun'iy tolalar sanoatini diversifikatsiya qilish orqali investitsion jozibadorlikni oshirish.....	325
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B segmentida omnichannel marketing strategiyalarining qo'llanishi	331
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
O'zbekistonda kichik biznes faoliyatini rivojlantirish yo'nalishlari	338
Djo'rayeva Lola Abdugabbarovna	
Task mapping and job scheduling implications of fdi inflows and governance quality metrics	343
Nilufar Zikirullaeva Dilmurod qizi	
Yangi O'zbekiston savdo-iqtisodiy munosabatlari rivojlanishida xizmatlar eksportining ahamiyati	350
Eshanqulov Baxodir Abduraxmon o'g'li	
Budjet daromadlarini shakllantirishda yirik soliq to'lovchilarning tutgan o'rni	357
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
Davlat maqsadli jamg'armalari resurslarini boshqarish va samarali foydalanish yo'nalishlari.....	361
Xushmurodov Baxtiyor Turg'un o'g'li	
Kichik biznes hamda xususiy tadbirkorlik subyektlari amaliy holati, sohani rivojlantirish asoslari	365
Ortiqov Ulug'bek Akrombek o'g'li	
Korxonalarda moliyaviy instrumentlarning hisobi va audit masalalari	371
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Tijorat banklarida moliyaviy barqarorlikni ta'minlash bo'yicha zamonaviy tendensiyalar	375
Latipova Lola Ilhomovna	
Soliq stavkalarini tabaqalashtirish orqali soliq to'lovchilar faoliyatini muvofiqlashtirish	380
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
Transformatsiyalash jarayonida tijorat banklari likvidligini oshirishning nazariy asoslari	385
Poyonov Bobir Bekturod o'g'li	

The importance of implementing international accounting standards in uzbekistan	393
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Ikki o'lchovli geofizik signallarni raqamli ishlashda XAAR tez o'zgartirish algoritmlari.....	403
Ibragimov Sanjarbek Salijanovich, Mullajonov Baxodirjon Arabboyevich	
Turizm infratuzilmasi va xizmat sifatini oshirish maqsadida yangi turistik yo'nalishlar va imkoniyatlar yaratish chora tadbirlari.....	410
Sindarov Sherzod Egamberdiyevich, Xakimov Zoxid Norbo'tayevich, Yusupov Muxammadali Soxib o'g'li, Ro'zimatov Sanjarbek Qosimjon o'g'li	
Korporativ boshqaruvda budjetdan tashqari mablag'lar samaradorligini oshirish	420
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
Enhancing labor productivity in industrial enterprises of developed countries: experiences and strategies	426
Abduxakimova Farangiz Sidikjon kizi	
Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali "Olmaliq KMK" ajda innovatsion loyihalarni boshqarish samaradorligini oshirish yo'llari.....	434
Inamova Farida Usmanjanovna	
Methodological problems of accounting of fixed assets	439
Kholbekov Rasul Olimovich	
Необходимость платежной системы.....	446
Сайфиддинов Илхом Файзиддинович	
Зеленое ipro как новый инструмент финансирования	451
Шахзод Сайдуллаев	
Инструменты фондового рынка в международной практике повышения инвестиционной привлекательности бизнеса	459
Юлдуз Усманова	
Модели устойчивого развития туризма: международный опыт и возможности адаптации в узбекистане.....	471
Сальникова Елена Александровна	
Внедрение антикоррупционных стандартов iso в узбекистане	478
Исмаилов Баходир Исламович, Зокиров Саидакмал Баходир угли	
Global moliyaviy markazlarni baholash mexanizmi	483
Sharipova Shaxinabonu Orif qizi	
Трансформация банковского сектора узбекистана под влиянием цифровых технологий.....	488
Захарова Ирина Борисовна, Непейвода Андрей Николаевич	
Uy-joy fondini qulayligini modernizatsiya va rekonstruktsiya orqali oshirish imkoniyatlari.....	493
Inoyatova Durdona Shoxaydarovna	
Влияние технологии блокчейн на банковскую сферу	500
Амонова Хафиза	
Buxoro viloyatida suv tanqisligi sharoitida resurs tejamkor agrotexnologiyalar asosida agrobiznesni barqaror rivojlantirish masalalari	504
Ro'ziyev Sobirjon Samatovich, Saidova Firuza Kamolovna	
O'zbekiston respublikasida demografik dividend olish imkoniyatlaridan oqilona foydalanish metodlari	510
Sharipov Sherzod Shavkatovich	
Budjet mablag'laridan foydalanish ustidan jamoatchilik nazorati mexanizmlari	515
Sharoxmatov Abdurahim Abdulamitovich	

Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatiga investitsiya jalb etish-taraqqiyot garovi.....	522
Karimova Komila Daniyarovna	
Islomiy banklar tizimi va ularning faoliyatini o'zbekistonda rivojlantirish istiqbollari.....	529
Dilovarxo'jayeva Dilnozaxon Shavkatxo'ja qizi	
The use of media technologies in teaching russian language lessons	534
Khojaeva Kh.S.	
Davlat budjetini shakllantirishda soliqlarning o'rni.....	538
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Paxta-to'qimachilik klaster subyektlarida buxgalteriya hisobini takomillashtirishda elektron imzoning roli	543
B. Q. Madartov, G. R. Xolmurodova	
Разработка новых инновационных антикоррозионных решений для защиты стального оборудования нефтегазовой отрасли.....	547
Курбанова Фируза Солеховна, Очилов Абдурахим Абдурасулович, Саатов Санжар Каландарович	
Glitserin bikarbamat sintezi.....	552
Bafojev Abduhamid Hoshim o'g'li	
Respublikada tibbiy xizmatlarini raqamlashtirish asosida rivojlantirishning konseptual yo'nalishlari.....	558
Axmedov Zafarjon A'zamovich, Karabaev Sanjar Abdusamatovich, Uraqov Shokir Ulashovich	
Shamol turbinasi parraklarining burilish burchagini rostdashning amaliy ahamiyati	567
Muzaffarov Firdavs Fuzayl o'g'li, Rashidov Sherzod Kahramonovich, Hojimurodov Jasur Erkinovich	
Оценка комфортности городской среды в узбекистане на основе интегральных индикаторов коммунальной обеспеченности	573
Шатохина Светлана Юрьевна	
Avtotyuning tushunchasi, turlari va tasnifi	581
Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich, Ne'matov Husniddin Alijon o'g'li	
"Yashil eksport" tushunchasining mohiyati va uni o'zbekiston iqtisodiyotiga joriy qilish imkoniyatlari.....	586
Ibadullayev Ergash Bakturdiyevich	
Методология оценки влияния факторов, определяющих прямые иностранные инвестиции на экономическую безопасность страны	593
Глазова Марина Викторовна	
Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish	600
Jo'rayev Botir Abdiyevich	
Information exchange acceleration in emergency modes of intelligent control systems	607
Azizbek Yusupbekov Nodirbekovich, Husniddin Esonov Mamarasul o'g'li	
Ijro mexanizmlarini vizual simulyatsion modellash tirishning boshqaruv samaradorligini oshirishdagi ahamiyati	613
Karabayev Ibragim Turdiyevich, Esonov Husniddin Mamarasul o'g'li, Mamatqulov Toir Chorshanbiyevich	
Sement qorishmasi tarkibiga polivinilatsetat, akril emulsiyasi va suyuq shisha (natriy/silikat eritmaları)ni qo'shish orqali mustahkamlik darajasini oshirish	618
Imamov Suxrob Solexovich	
Инновационные технологии получения металлического индия из оборотных растворов цинкового завода (Алмалыкский ГМК).....	624
Абдиева Манзура Маткаримовна	

Analysis of the use of equipment for cleaning and preparing a lightweight drilling fluid	629
Xolmuxammadiyev Abduxoliq Mahammadi o'g'li, Toshev Sherzod Orziyevich	
Перспективы территориальной организации и развития пищевой промышленности в самаркандской области	635
Хамраев Казим	
Zamonaviy korxonalarda blokcheyn texnologiyalarining qo'llanilishi va ularning samaradorlikka ta'siri	645
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li, To'g'onov Ibrohimxo'ja	
Raqamli iqtisodiyotda moliyaviy injiniring asosida bank innovasiyalarini joriy etish jarayonini takomillashtirish	652
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
Yo'l qurilish tashkilotlarida oqilona moliyaviy strategiyalarni amalga oshirish	659
Raximov Dilshodjon	
"UZSUVTAMINOT" AJ tizimidagi korxonalarining biznes jarayonlari bo'yicha asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari (kpi) ni baholash uslublari	664
Saidakbarov Xusniddin Abdisalomovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida mulkni qayta baholash va unga yetkazilgan moddiy zararni aniqlashning vazifa va tamoyillari	668
Xadjayev Kamoliddin Fazliddinovich	
O'zbekiston respublikasi tijorat banklari faoliyatida biznesi ekotizimini tashkil etish yo'llari va prinsiplari	673
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
0,4 kv kuchlanishdan ta'minlanuvchi suv nasoslarini tarmoq faza kuchlanishi yo'qolishidan himoyalash	679
Xalikova Xurshida Abdullayevna, Nurova Malika Abduzairovna, Mustayev Ruslan Aktamovich	
Tikilayotgan brezent materiallari choklariga polimer qoplovchi uskunaning tarkibli roligi bikrligini aniqlash	684
Amonov Abdurahmon Rafiq, Muxamedjanov Mironshoh Mansurjon o'g'li	
Urban aglomeratsiyalar sharoitida yer osti inshootlariga ta'sir etuvchi geologik xavflarni kompleks baholash	688
Irgashev Shavkatbek Turdiyevich	
Algorithm for optimizing repetitive tasks in production process execution mechanisms	694
Azizbek Yusupbekov Nodirbekovich, Husniddin Esonov Mamarasul o'g'li Assistant	
Методологический подход "дебют четырёх коней" в оценке финансового потенциала	702
Буранова Лола Вахобовна	
Tijorat banklari aktivlarining samaradorlik ko'rsatkichlari	714
Absamatov Anvar Ergashovich	
Qurilish sohasida investitsion faoliyatni shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari	720
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Ona tili ta'limida muqobil javobli testlardan foydalanishning afzalliklari	728
Komilova Lola Nasilloevna	
Analitik sinov laboratoriyalarida xavflarni aniqlashning ilmiy-uslubiy uslubiy yechimlari	737
Masharipov Shodlik Masharipovich, Erkaboyev Abrorjon Xabibullo o'g'li, Ibroximov Jasurbek Maxammadovich	
Zamonaviy metrologiya asoslari, kvant metrologiyaning istiqbollari	742
Ibroximov Jasurbek Maxammadovich	

Infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish uchun investitsiyalar kiritishning zarurati va samadorlik ommillari	746
Musoyev Behruz Shaxobjon o'g'li	
Mintaqaning investitsion imkoniyatlarini oshirishda xorij tajribasi.....	750
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
Jahonda kriptovalyutalar bozori rivojlanishining asosiy tendensiyalari va ularning kelajakdagi ta'siri	756
Jo'rayev Yahyo Ikromjon o'g'li	
Fond bozorida zamonaviy moliyaviy marketing: trendlar, muammolar va kelajakdagi yo'nalishlar	761
Mirmahmudova Nozima Xusniddinovna	
Enhancing competitiveness in uzbekistan's oil and gas sector: strategies for technological innovation, regulatory frameworks, and market dynamics	766
U. Yusupov, Zhao Zijun	
Yashil buxgalteriya hisobi: buxgalteriya hisobida uglerod chiqindilarini hisobga olishning nazariy yondashuvlari	772
Xalilov Sherzod Axmatovich	
"Yashil" polimer sirt-faol moddalar orqali mahalliy suv-neftli emulsiyalarni parchalash usuli.....	786
Hamroyev Obid Olimovich, Sattorov Mirvohid Olimovich	
Agrar sektorning iqtisodiy rivojlanish holati va undagi asosiy tendensiyalarni kompleks statistik usullardagi tahlili	792
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
Uy xo'jaliklarining iqtisodiy faolligi va jamg'armalarning shakllanishi: o'zbekiston tajribasi asosida tahlil va takliflar	797
Berdiyev G'ayrat Ibragimovich	
Analysis of the characteristics of fabric samples when selecting fabrics for working clothes for spinners	806
Nigora T. Gafurova, Malika E. Khujaeva	
Quyosh hovuzlarida issiqlik saqlash jarayonlari: eksperimental tadqiqot va nazariy tahlil.....	819
Maxmudova Marjona Maxsud qizi	
Oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligini ta'minlashda sertifikatlashning uslubiy jihatlari	827
Mahamatova Maftuna	
Aholi bandligini ta'minlash orqali kambag'allikni kamaytirish: innovatsion yondashuvlar.....	832
Rahmatov Shuhrat Ahadovich, Hasanova Xolida Xoliqovna	
O'zbekistonda xufiyona iqtisodiyotning statistik tahlili.....	839
Koshanov Abdimurat Azat uli	
Sanoat korxonalarida boshqaruv tizimini takomillashtirish	844
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li, Jo'rayev Ulug'bek Ayubxon o'g'li	

SANOAT KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH

Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li

iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),
Namangan davlat texnika universiteti,
Menejment kafedrası dotsenti
ORCID: 0009-0003-8250-1959

Jo'rayev Ulug'bek Ayubxon o'g'li

Namangan davlat texnika
universiteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada sanoat korxonalarida boshqaruv tizimini takomillashtirish masalalari IMRAD talablari asosida yoritilgan. Kirish qismida sanoat sektoridagi boshqaruvning dolzarb muammolari va zamonaviy transformatsiya ehtiyojlari ko'rsatib o'tilgan. Metodologiyada tizimli tahlil, taqqoslash va empirik yondashuvlardan foydalangan holda strategik rejalashtirish, innovatsion texnologiyalar, axborot tizimlari va inson resurslarini boshqarish kabi omillar o'rganilgan. Tahlil natijalari sanoat korxonalarida kompleks va muvofiqlashtirilgan boshqaruv yondashuvining raqobatbardoshlikni oshirishda muhim rol o'ynashini ko'rsatdi. Muhokama qismida ilg'or boshqaruv modellari – jumladan, raqamli transformatsiya, sifat menejmenti va ag'ilona boshqaruv (lean management) tamoyillarining amaliy joriy etilishi tavsiya etilgan. Tadqiqot xulosalari sanoat korxonalarida innovatsion boshqaruv mexanizmlarini keng joriy etish orqali ularning iqtisodiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: sanoat korxonalari, boshqaruv tizimi, strategik rejalashtirish, innovatsiya, raqobatbardoshlik, axborot texnologiyalari, inson resurslarini boshqarish.

Abstract: This article addresses the improvement of the management system in industrial enterprises in accordance with the IMRAD structure. The introduction outlines current challenges in industrial management and the necessity for structural transformation. The methodology section explains the use of systematic analysis, comparative evaluation, and empirical methods to explore factors such as strategic planning, innovative technologies, information systems, and human resource management. The results demonstrate that a coordinated and integrated management approach significantly enhances the competitiveness of industrial enterprises. The discussion recommends the practical application of advanced management models, including digital transformation, quality management systems, and lean management principles. The conclusions emphasize that adopting innovative management mechanisms can substantially improve the operational efficiency and market adaptability of industrial organizations.

Keywords: industrial enterprises, management system, strategic planning, innovation, competitiveness, information technology, human resource management.

Аннотация: В статье рассматриваются вопросы совершенствования системы управления на промышленных предприятиях в соответствии с требованиями структуры IMRAD. В разделе «Введение» обозначены актуальные проблемы управления в промышленности и необходимость его трансформации. В разделе «Методология» использованы системный анализ, сравнительный подход и эмпирические методы для изучения таких факторов, как стратегическое планирование, инновационные технологии, информационные системы и управление человеческими ресурсами. Полученные результаты показали, что скоординированный и комплексный подход к управлению способствует повышению конкурентоспособности предприятий. В разделе «Обсуждение» предложены рекомендации по внедрению современных моделей управления, включая цифровую трансформацию, системы управления качеством и бережливое производство. В заключении подчеркивается, что инновационные управленческие механизмы способствуют росту экономической эффективности и адаптивности предприятий.

Ключевые слова: промышленные предприятия, система управления, стратегическое планирование, инновации, конкурентоспособность, информационные технологии, управление человеческими ресурсами.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida O'zbekiston sanoat tarmoqlarining jadal rivojlanishi, xalqaro bozorga integratsiyalashuvi hamda raqamli transformatsiya jarayonlari sanoat korxonalarida boshqaruv tizimlarini tubdan isloh qilish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Zamonaviy sanoat korxonasida samarali boshqaruv tizimi – bu nafaqat ishlab chiqarish jarayonlarini muvofiqlashtirish, balki mavjud resurslardan oqilona foydalanish, innovatsiyalarni joriy qilish va korxonaning raqobatbardoshligini ta'minlashda asosiy omil hisoblanadi.

Shu bois, sanoat korxonalarida zamonaviy boshqaruv yondashuvlarini – xususan, strategik rejalashtirish, innovatsion texnologiyalar, axborot tizimlari va inson resurslarini boshqarishning raqamlashtirilgan va moslashuvchan modellarini joriy etish – bugungi kunning eng dolzarb va kechiktirib bo'lmaydigan vazifalaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Makroiqtisodiy darajada boshqaruv tizimining samaradorligini baholash masalalari ko'plab xorijiy va rus olimlarining ilmiy ishlarida keng yoritilgan. Jumladan, R. Ackoff, I. Ansoff, B.Z. Milner, V.G. Alieva, H.A. Salomatina, Z.P. Rummyantseva, A.V. Tixomirova, M.K. Bocharova, S.A. Belanovskiy, S.A. Dinevich, V.A. Keyler va O.V. Kozlova kabi tadqiqotchilar boshqaruv tizimlarining nazariy asoslari va ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri bo'yicha muhim ilmiy asoslar yaratganlar.

Boshqaruv tizimining samaradorligini baholashning nazariy va metodologik yondashuvlari, ayniqsa, uning boshlang'ich bosqichlari I.G. Vladimirova, V.A. Gunina, A.P. Kumarin, D.B. Lavrushina, A.G. Porshnev, V.Sh. Rappoport, L.M. Chistova kabi mualliflarning asarlarida atroflicha tahlil etilgan. Ushbu ishlarda boshqaruvning tarkibiy elementlari, qaror qabul qilish mexanizmlari va resurslardan foydalanish samaradorligining baholash uslublari yoritilgan.

Shunga qaramay, mikroiktisodiy (korxona) darajada boshqaruv tizimi samaradorligini kompleks baholashga doir qator masalalar hali ham yetarlicha o'rganilmagan. Xususan, korxona faoliyatida boshqaruv ta'siri ostida yuz beradigan dinamik o'zgarishlarni aniqlash, ishlab chiqarishning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda samaradorlik mezonlarini belgilash, hamda ushbu jarayonlarning uzviy aloqadorligini ifodalovchi uslubiy yondashuvlar ishlab chiqilishini talab qiladi.

Shu nuqtai nazardan, korxona darajasida boshqaruv tizimining real sharoitlarga moslashtirilgan, zamonaviy va raqamlashtirilgan usullar asosida samaradorligini baholash mexanizmlarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy muammo sifatida namoyon bo'lmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologiyasi sanoat korxonalarida boshqaruv tizimini takomillashtirishga qaratilgan yondashuv va usullarni o'z ichiga oladi. Unda tizimli, funksional va taqqoslovchi tahlil usullari qo'llanildi. Asosiy e'tibor raqamlashtirish, innovatsiyalarni joriy etish va analitik vositalardan foydalanish jarayonlariga qaratildi. Statistik tahlil, SWOT-tahlil va ekspert baholash metodlari asosida amaliy ma'lumotlar tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Sanoat korxonalarida boshqaruv tizimi hozirda an'anaviy metod va uslublarga tayanayotgan bo'lsa-da, bu soha raqamli transformatsiya orqali katta rivojlanish imkoniyatlariga ega. Mavjud byurokratik strukturalar samaradorlikni oshirish yo'lida muhim islohotlarni talab qilmoqda, bu esa ishlab chiqarish va tashkiliy jarayonlarni yanada tezkor va moslashuvchan qilish imkonini beradi. Ayniqsa, kichik va o'rta sanoat korxonalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish salohiyati yuqori bo'lib, bu boshqaruvni soddalashtirish va umumiy samaradorlikni oshirishda muhim o'rin tutadi.

Sanoat korxonalarida boshqaruv tizimini takomillashtirish uchun SWOT tahlili o'tkazildi. Tahlil natijalariga ko'ra, kuchli tomonlar sifatida an'anaviy boshqaruv metodlarining uzoq yillar davomida qo'llanilishi, ishlab chiqarish salohiyati va texnik infratuzilmalarning mavjudligi qayd etildi. Zaif tomonlar esa raqamli texnologiyalar va avtomatlashtirilgan tizimlarning yetishmasligi, boshqaruv tizimlarining murakkabligi va qarorlar qabul qilishdagi qiyinchiliklar bilan bog'liq. Imkoniyatlar sifatida raqamli transformatsiya, yangi texnologiyalarni joriy etish, boshqaruv tizimlarini optimallashtirish orqali xarajatlarni qisqartirish va samaradorlikni oshirish ko'rsatildi. Xavf sifatida esa innovatsion texnologiyalarni tatbiq etishda kadrlar malakasining pastligi, bozor talablarining o'zgaruvchanligi va yangi raqobatchilarning paydo bo'lishi qayd etildi.

Korxonalarda raqamli texnologiyalarni joriy etish boshqaruv tizimini takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda sanoat korxonalari raqamli platformalar, ERP tizimlari va bulutli hisoblash xizmatlaridan foydalanish orqali ish jarayonlarini avtomatlashtirish imkoniyatiga ega.

Boshqaruv tizimining samaradorligini oshirishda kadrlar malakasini oshirish alohida o'rin tutadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli texnologiyalarni samarali qo'llashda malakali kadrlarning roli beqiyosdir. Ularning tayyorligi sanoat korxonalarida innovatsion boshqaruv tizimini joriy etishda muhim omil hisoblanadi. Shu bois, kadrlarni o'qitish va ularni rivojlantirish dasturlarini tashkil etish, xodimlar uchun texnologiyalar bo'yicha amaliy kurslar va treninglar o'tkazish zarurdir.

Innovatsion boshqaruv tizimlarini joriy etish sanoat korxonalarining jarayonlarini sezilarli darajada soddalashtiradi. Masalan, "Balanced Scorecard" (BSC) yondashuvi korxonalarda strategik boshqaruvni optimallashtirish uchun samarali vosita hisoblanadi. Bu tizim moliyaviy va operatsion ko'rsatkichlarni bir vaqtning o'zida kuzatish imkonini beradi va boshqaruv samaradorligini oshiradi.

Tadqiqot doirasida sanoat korxonalarida boshqaruv tizimini takomillashtirishga qaratilgan yangi boshqaruv modeli ishlab chiqildi. Ushbu model quyidagi asosiy elementlarni o'z ichiga oladi: innovatsion boshqaruv usullari – strategik rejalashtirish, innovatsiyalarni boshqarish va samarali qaror qabul qilish; raqamli transformatsiya – raqamli tizimlarning integratsiyasi va avtomatlashtirish orqali jarayonlarni optimallashtirish; samarali resurslardan foydalanish – resurslarni optimallashtirilgan tartibda taqsimlash va nazorat qilish.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida boshqaruv obyekti holati, maqsadlari, tashqi va ichki cheklavlari to'g'risida yetarli miqdordagi ishonchli ma'lumotlarga ega bo'lgan tashkiliy tuzilmani yaratgan, muqobil variantlarni ishlab chiqib ularni mezonlar bilan taqqoslash asosida boshqaruv qarorini to'g'ri shakllantirgan sanoat korxonalari yanada samarali faoliyat yuritadi. Bunday yondashuv barqaror, maqsadli va dinamik boshqaruv jarayonini shakllantirish uchun asos yaratadi. Bunda tashkiliy tizimning tarkibiy elementlari, ularning o'zaro bog'liqligi va bo'ysunish tamoyillari aniq belgilanishi kerak.

Sanoat korxonalarining boshqaruv tuzilmasi axborotni to'plash, uzatish, qabul qilish, tahlil qilish, maqsadlar belgilash, muqobil variantlar ishlab chiqish, qarorlar qabul qilish va amalga oshirish jarayonlariga tizimli yondashish asosida shakllanishi lozim. Murakkab obyektida tizimli metodologiyadan foydalanish tahlil samaradorligini oshiradi, chunki bu yondashuv orqali tizimni butunligicha tushunish imkoniyati saqlab qolinadi.

Sanoat korxonalari tuzilmasini loyihalashda tizimli yondashuv bir butun boshqaruv obyektining tarkibiy qismlari va quyi tizimlari faoliyatini va ularning o'zaro aloqalarini chuqur tahlil qilish orqali umumiy maqsadga yo'naltirilgan interaktiv jarayonni tashkil etadi. Tashkiliy quyi tizimlarni taqsimlash va mezonlarni mahalliyashtirish jarayonlari bir vaqtda amalga oshirilishi zarur, ya'ni samaradorlik mezonlari mavjud bo'linmalarga majburan moslashtirilmasligi kerak. Bu yangi boshqaruv vazifalariga mos tizimni shakllantirish uchun muhim hisoblanadi.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida foyda asosiy harakatlantiruvchi kuch hisoblanadi. U davlat, mulkdorlar va xodimlar manfaatlarini birlashtiradi, shu sababli tashkiliy tuzilma qurilishida foyda omiliga alohida e'tibor qaratilishi lozim. Natijada, korxona foydasini boshqarish tizimining muvaffaqiyati uni samarali tashkiliy qo'llab-quvvatlash bilan chambarchas bog'liqdir. Foydani boshqarish tizimi – bu umumiy boshqaruv tizimining ajralmas qismi bo'lib, u umumiy tashkiliy tuzilma bilan birgalikda shakllantirilishi kerak. Bunday integratsiya boshqaruv xarajatlarini kamaytiradi, turli boshqaruv tizimlari o'rtasida harakatlarni muvofiqlashtiradi va qarorlar bajarilishini samarali nazorat qilish imkonini beradi.

Zamonaviy sanoat korxonasi uchun tashkiliy boshqaruv tuzilmasini shakllantirishda bir qancha omillar: korxona faoliyatining hajmi, funksional ko'lam, xodimlar soni, tashkiliy-huquqiy shakli va boshqa xususiyatlar

e'tiborga olinadi. Shuning uchun yuqoridagi yondashuvlardan foydalanilgan holda tuzilma har bir korxona sharoitiga mos ravishda ishlab chiqilishi mumkin.

Innovatsiyaga yo'naltirilgan boshqaruv tizimlari quyidagi talablarga javob berishi kerak: jamoaning iqtisodiy, ijtimoiy va intellektual rivojlanishiga e'tibor qaratish; innovatsiyalar sohasidagi axborot ehtiyojlarini ta'minlash; tashqi va ichki resurslardan samarali foydalanish; innovatsiyalarni ishlab chiqish va joriy etish bosqichlari o'rtasidagi uzviylikni ta'minlash; insoniy, tashkiliy va moliyaviy resurslarni kompleks boshqarish.

Ushbu talablarning bajarilishi innovatsion g'oyalarni ishlab chiqarish, axborot va tashkiliy-iqtisodiy jarayonlarga integratsiyalash uchun qulay shart-sharoitlar yaratadi. Boshqaruv tizimining qayta qurilishi mazkur sharoitlarni shakllantirish markazida turadi va sanoat korxonasi hamda uning bo'linmalari darajasida hududiy sanoat majmuasining umumiy maqsadlariga mos strategiyalar ishlab chiqilishiga xizmat qiladi.

Amalda bunday qayta qurish tashkiliy tuzilmani takomillashtirish, rahbarlarning huquq va majburiyatlarini qayta ko'rib chiqish, vazifalarni sifatli bajarish uchun rag'batlantirish tizimini joriy qilish orqali amalga oshiriladi. Bu yerda ishlab chiqarish jarayonlarini innovatsion yondashuvlar asosida boshqarish tamoyillariga qat'iy amal qilish zarur. Uni amaliyotga joriy qilish sanoat korxonasini modernizatsiya qilish dasturining izchil amalga oshirilishini talab qiladi. Shu bilan birga, har qanday o'zgarishning innovatsion boshqaruv samaradorligiga ta'siri chuqur tahlil qilinishi kerak.

Korxonada innovatsion o'zgarishlarni boshqarishda samarali vositalar tizim asosida qo'llanilishi lozim. Chunki innovatsion jarayonlar samaradorligi ularning o'zaro uyg'un ishlashiga bog'liq. Ilmiy manbalarda ta'kidlanganidek, "tizimning ishlashi uning qismlarining mustaqil faoliyatidan ko'ra, ular o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikka ko'proq bog'liqdir" [2]. Bu yondashuv sanoat korxonalarida innovatsion boshqaruv faoliyatini shakllantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Shundan kelib chiqib, sanoat korxonalarini modernizatsiyalash jarayonida boshqaruv mexanizmlarining son va sifat mazmunidagi samaradorligini baholash ilmiy-amaliy jihatdan muhim ahamiyatga ega. Bunday murakkab masalani hal etish uchun ko'rsatkichlar tizimi va monitoring mexanizmlari ishlab chiqilishi zarur bo'ladi. Bu esa sanoat korxonalarining ichki tuzilmasini optimallashtirish va uning hayotiy siklini uzaytirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Sanoat korxonalarida boshqaruv tizimini takomillashtirish bugungi kunda raqobatbardosh bo'lish va bozor talablariga tezkor moslashish uchun zaruriy omilga aylangan. Maqolada ko'rib chiqilganidek, strategik rejalashtirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, axborot tizimlaridan samarali foydalanish va inson resurslarini boshqarishning ilg'or mexanizmlari korxonalar samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Boshqaruv tizimini kompleks yondashuv asosida tashkil etish va uni doimiy takomillashtirib borish sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini kuchaytirish hamda ularning uzoq muddatli muvaffaqiyatini ta'minlashda alohida ahamiyatga ega.

Strategik rejalashtirishni kuchaytirish: Sanoat korxonalari o'z faoliyatini uzoq muddatli rivojlanish strategiyasi asosida rejalashtirishni davom ettirishi zarur. Yangi bozor imkoniyatlarini aniqlash, raqobat muhitini tahlil qilish va xarajatlarni samarali boshqarish uchun strategik tahlil vositalaridan foydalanishni kuchaytirish lozim.

Innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish: Innovatsion texnologiyalarni keng miqyosda tatbiq etish, raqamli transformatsiyani jadallashtirish, yangi ishlab chiqarish jarayonlari va mahsulotlar yaratish sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi. Sun'iy intellekt va avtomatlashtirilgan tizimlardan foydalanish orqali ishlab chiqarish samaradorligini yuqori bosqichga olib chiqish mumkin.

Axborot tizimlarini rivojlantirish: Axborot texnologiyalarining samarali joriy etilishi boshqaruv tizimining aniqligi va tezkorligini ta'minlaydi. Korxona faoliyatini optimallashtirish uchun ERP (Enterprise Resource Planning) va CRM (Customer Relationship Management) tizimlarini integratsiya qilish dolzarb hisoblanadi.

Inson resurslarini boshqarishni takomillashtirish: Sanoat korxonalarida malakali kadrlarni tayyorlash va ularni motivatsiyalash tizimini kuchaytirish zarur. Inson resurslarini boshqarishda zamonaviy yondashuvlar, jumladan, individual yondashuv, malaka oshirish dasturlari va rag'batlantirish tizimlarini qo'llash boshqaruv samaradorligini oshiradi.

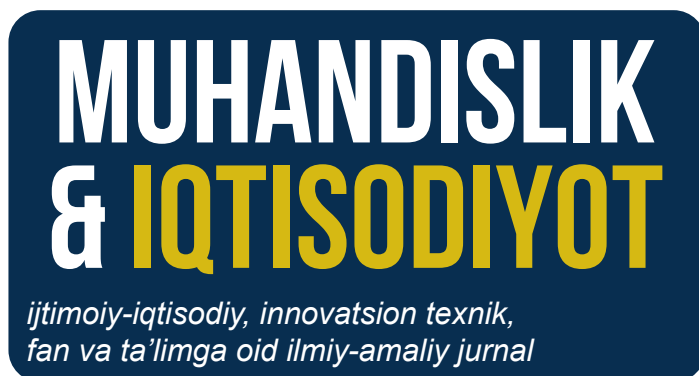
Kompleks boshqaruv tizimlarini joriy etish: Boshqaruv tizimining barcha bo'g'inlari o'rtasidagi uzviy hamkorlikni ta'minlash, jarayonlarni integratsiyalashgan holda boshqarish sanoat korxonalariga strategik ustunlik beradi. Kompleks boshqaruv yondashuvi ishlab chiqarish va tashkiliy faoliyatda yuqori natijalarga erishish imkonini beradi.

Raqobatbardoshlikni oshirishga yo'naltirilgan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kuchaytirish: Sanoat korxonalari davlat tomonidan ko'rsatilayotgan imtiyozlar, innovatsion grantlar, imtiyozli kreditlar va investitsiya jalb qilish imkoniyatlaridan samarali foydalanish orqali o'z raqobatbardoshligini mustahkamlashi lozim.

Xulosa qilib aytganda, sanoat korxonalarida boshqaruv tizimini takomillashtirish – bu nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirish, balki korxonalar raqobatbardoshligini mustahkamlash, innovatsion rivojlanishni jadallashtirish va global bozor sharoitida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishning muhim asosi hisoblanadi. Maqolada berilgan tavsiyalarni bosqichma-bosqich amalga oshirish sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishini ta'minlash va ularning istiqboldagi o'sish salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasining "Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi Qonuni, 1996-yil 26-aprel (yangi tahriri, 2019 yil 20 mart, O'RQ-531).
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni.
4. Ансофф И. Стратегическое управление. Пер. с англ. – М.: Экономика, 1989.
5. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. – СПб.: Питер, 1999.
6. Багиев Г.Л., Томилов В.В. Маркетинг и культура предпринимательства. – СПб.: УЭИФ, 1995.
7. Бинкин Б.А. Эффективность управления: наука и практика. – М., 1982.
8. Веснин В.Р. Менеджмент для предпринимателей. – М.: Антика, 1993. – 144 с.
9. Вудкок М., Френсис Д. Раскрепощённый менеджер: для руководителя-практика. Пер. с англ. – М.: Дело, 1991.
10. Sharifxo'jayev M., Abdullayev Y. Menejment. Darslik. – T.: O'qituvchi, 2002.
11. Kazakov O.S. Iqtisodiyot va menejment (o'quv qo'llanma). – T.: Usmon Nosir Media nashriyoti, 2022. – 320 b.
12. Aripov A.N., Iminov T.K. O'zbekiston axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasi menejmenti masalalari. – T.: Fan va texnologiya, 2005.
13. Чернекова И.Н. Менеджмент: учебник. 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юнити-Дана, 2004.
14. Muxitdinov X.A. Jamiyat rivojlanishida axborotlashtirishning o'rni. Bozor, pul va kredit jurnali. 2005, №5 (120).
15. Финансовое планирование и контроль: пер. с англ. / под ред. М.А. Поукока и А.Х. Тейлора. – М.: ИНФРА-М, 2011. – 500 с.
16. Бовин А.А. Управление инновациями в организации. – М.: Омега-Л, 2008. – 415 с.
17. Зайцев Н.Л. Экономика промышленного предприятия. – М.: Инфра-М, 2001. – 335 с.
18. Дафт Р.Л. Менеджмент / Р.Л. Дафт. – СПб.: Питер, 2000. – 832 с.

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100